

**Wymagania edukacyjne
z wiedzy o społeczeństwie w klasach II i III gimnazjum
im. Stefana kard. Wyszyńskiego w Sułkowicach**

Klasa II

Ocena	Osiągnięcia ucznia:
celujący	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje się wiedzą i umiejętnościami na stopień bardzo dobry oraz dysponuje wiedzą wykraczającą poza treści obowiązkowe, a w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> - opracowuje – indywidualnie lub w zespole – projekt uczniowski dotyczący rozwiązania jednego z problemów społeczności szkolnej lub lokalnej i w miarę możliwości go realizuje (np. jako wolontariusz), albo przygotowuje pod kierunkiem nauczyciela prezentację (ustną, pisemną lub multimedialną) na jeden z tematów (<i>Demokracja w historii i współczesności, Kultura mniejszości narodowych w Polsce na przykładzie mniejszości romskiej, System podatkowy współczesnej Polski, Przekrój społeczeństwa polskiego</i>) lub inny temat, będący w obszarze zainteresowań ucznia • wyjaśnia na przykładach znaczenie podstawowych norm współżycia między ludźmi, w tym wzajemności, odpowiedzialności i zaufania • wyjaśnia, odwołując się do wybranych przykładów, czym według niego jest patriotyzm; porównuje tę postawę z nacjonalizmem, szowinizmem i kosmopolityzmem • omawia problemy mniejszości narodowych w Polsce w dziedzinie edukacji i krzewienia języków narodowych • wyjaśnia różnicę pomiędzy demokracją ateńską, szlachecką a współczesną • ocenia poziom demokracji polskiej • wyszukuje i zestawia ze sobą oferty różnych banków (konta, lokaty, kredyty, fundusze inwestycyjne) • wyjaśnia na czym polega oszczędzanie i inwestowanie • bierze udział w apelach i akademiach promujących postawy patriotyczne oraz prezentujących historię Polski
bardzo dobry	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się terminami i pojęciami związanymi z przedmiotem: <i>tożsamość, cechy nabyte, cechy wrodzone, styl życia, samorealizacja, konsumpcjonizm, autorytet istota społeczna, socjalizacja, role społeczne, konflikt ról społecznych, nadawca odbiorca, komunikacja werbalna, komunikacja niewerbalna, dyskusja, debata, burza mózgów, konflikt negocjacje, mediacje, grupy społeczne, rodzina, dyrektor, rada pedagogiczna rada szkoły, statut szkoły, samorząd uczniowski, rada samorządu uczniowskiego, prawa i obowiązki ucznia normy społeczne, normy formalne nieformalne, tolerancja, nietolerancja, naród, tożsamość narodowa, dziedzictwo narodowe, symbole narodowe, ojczyzna, małą ojczyzną, patriotyzm nacjonalizm szowinizm, rasizm, kosmopolityzm, Mniejszości narodowe, Mniejszości etniczne, Polonia, klasy społeczne, Państwo, terytorium, ludzie, władza, przymusowość, państwo unitarne, państwo federacyjne, obywatelstwo, demokracja, autorytaryzm, totalitaryzm, monarchia, republika, demokracja pośrednią, demokracja bezpośrednią, społeczeństwo obywatelskie, inicjatywa obywatelska, patologie państwa demokratycznego, korupcja, biurokratyzacja, centralizacja, populizm, demagogia, wymiana towar za towar, towary uniwersalne, metale szlachetne, monety, banknoty, pieniądz elektroniczny, środek płatniczy, gospodarką, gospodarka wolnorynkowa, popyt, podaż, konkurencja, monopol, gospodarstwo domowe, budżet domowy, dochody, wydatki, dziura budżetowa, nadwyżka budżetowa, umowa kupna-sprzedaży, reklamacja, Miejski Powiatowy Rzecznik Konsumentów, podatki, budżet państwa, waluta, Narodowy Bank Polski, Banki komercyjne, konto osobiste, lokata, kredyt pożyczka, giełda, giełda towarowa, giełda papierów wartościowych, rachunek inwestycyjny, makler, hoss, bess, ożywienie gospodarcze, kryzys gospodarczy, inflacja, produkt krajowy brutto</i> • omawia i stosuje zasady komunikowania się i współpracy w grupie (np. bierze udział w dyskusji, zebraniu, wspólnym działaniu) • charakteryzuje – odwołując się do przykładów – wybrane warstwy społeczne, grupy zawodowe i style życia • rozpoznaje role społeczne, w których występuje, oraz związane z nimi oczekiwania • omawia i stosuje zasady komunikowania się i współpracy w grupie (np. bierze udział w dyskusji, zebraniu, wspólnym działaniu) • przedstawia i stosuje podstawowe sposoby rozwiązywania konfliktów w grupie i między grupami

	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady zbiorowości, grup, społeczności i wspólnot; charakteryzuje rodzinę i grupę rówieśniczą jako małe grupy; • wyjaśnia na przykładach znaczenie podstawowych norm współżycia między ludźmi, w tym wzajemności, odpowiedzialności i zaufania • charakteryzuje życie szkolnej społeczności, w tym rolę samorządu uczniowskiego; wyjaśnia na czym polega przestrzeganie praw ucznia • wyjaśnia, jak tworzą się podziały w grupie i w społeczeństwie (np. na „swoich” i „obcych”) • podaje możliwe sposoby przeciwstawiania się przejawom nietolerancji. • wyjaśnia, co dla niego oznacza być Polakiem (lub członkiem innej wspólnoty narodowej) • wyjaśnia, uwzględniając wielonarodowe tradycje Polski, jaki wpływ na kształtowanie narodu mają wspólne dzieje, kultura, język i tradycja • uzasadnia, że można równocześnie być Polakiem, Europejczykiem i członkiem społeczności światowej • wyjaśnia, co łączy człowieka z wielką i małą ojczyzną, i omawia te więzi na własnym przykładzie • wykazuje, odwołując się do Holocaustu oraz innych zbrodni przeciw ludzkości, do jakich konsekwencji prowadzić może skrajny nacjonalizm. rozważa, odwołując się do historycznych i współczesnych przykładów, w jaki sposób stereotypy i uprzedzenia utrudniają dziś relacje między narodami • wymienia mniejszości narodowe i etniczne oraz grupy imigrantów (w tym uchodźców) żyjące obecnie w Polsce i przedstawia przysługujące im prawa • wyjaśnia, jak człowiek staje się obywatelem w sensie formalnym (prawo ziemi, prawo krwi, nadanie obywatelstwa). • wymienia podstawowe cechy i funkcje państwa; wyjaśnia, czym jest władza państwowa • wskazuje różnice w sytuacji obywatela w ustroju demokratycznym, autorytarnym i totalitarnym • wyjaśnia zasady: większości, pluralizmu i poszanowania praw mniejszości w państwie demokratycznym • wskazuje najważniejsze tradycje demokracji (antyczna, europejska, amerykańska, polska) • porównuje demokrację bezpośrednią z przedstawicielską oraz większościową z konstytucyjną (liberalną) • wyjaśnia, czym są prawa człowieka i uzasadnia ich znaczenie we współczesnej demokracji • rozważa i ilustruje przykładami zalety i słabości demokracji • przedstawia cechy dobrego obywatela; odwołując się do historycznych i współczesnych postaci, wykazuje znaczenie postaw i cnót obywatelskich • przedstawia główne podmioty życia publicznego (obywatele, zrzeszenia obywatelskie, media, politycy i partie, władza, instytucje publiczne, biznes itp.) i pokazuje, jak współdziałają i konkurują one ze sobą w życiu publicznym • przedstawia na przykładach funkcje i formy pieniądza w gospodarce rynkowej • charakteryzuje gospodarkę rynkową (prywatna własność, swoboda gospodarowania, konkurencja, dążenie do zysku, przedsiębiorczość) • wyjaśnia działanie praw popytu i podaży oraz ceny jako regulatora rynku; analizuje rynek wybranego produktu i wybranej usługi • wyjaśnia na przykładach, jak funkcjonuje gospodarstwo domowe • wymienia główne dochody i wydatki gospodarstwa domowego; układa jego budżet • wymienia najważniejsze dochody i wydatki państwa; wyjaśnia, co to jest budżet państwa. • przedstawia główne rodzaje podatków w Polsce (PIT, VAT, CIT) i oblicza wysokość podatku PIT na podstawie konkretnych danych • wyjaśnia, czym zajmują się: bank centralny, banki komercyjne, giełda papierów wartościowych • wyjaśnia terminy: produkt krajowy brutto, wzrost gospodarczy, inflacja, recesja; interpretuje dane statystyczne na ten temat
dobry	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się terminami i pojęciami związanymi z przedmiotem: <i>tożsamość, cechy nabyte, cechy wrodzone, styl życia, samorealizacja, konsumpcjonizm, autorytet, istota społeczna, socjalizacja, role społeczne, konflikt ról społecznych, nadawca, odbiorca, komunikacja werbalna, komunikacja niewerbalna, dyskusja, debata, burza mózgów, konflikt, negocjacje, mediacje, grupy społeczne, rodzina, dyrektor, rada pedagogiczna, rada szkoły, statut szkoły, samorząd uczniowski, rada samorządu uczniowskiego, prawa i obowiązki ucznia, normy społeczne, normy formalne, normy nieformalne, tolerancja, nietolerancja, naród, tożsamość narodowa, dziedzictwo narodowe, symbole narodowe, ojczyzna, mała ojczyzna, patriotyzm, nacjonalizm szowinizm, rasizm, kosmopolityzm, mniejszości narodowe, Mniejszości etniczne, Polonia, klasy społeczne, Państwo, terytorium, ludzie, władza, przymusowość, państwo unitarne, państwo federacyjne, obywatelstwo, demokracja, autorytaryzm, totalitaryzm, monarchia, republika, demokracja</i>

	<p><i>pośrednią, demokracja bezpośrednią, społeczeństwo obywatelskie, inicjatywa obywatelska, patologie państwa demokratycznego, korupcja, biurokratyzacja, centralizacja, populizm, demagogia, wymiana towar za towar, towary uniwersalne, metale szlachetne, monety, banknoty, pieniądź elektroniczny, środek płatniczy, gospodarką, gospodarka wolnorynkowa, popyt, podaż, konkurencja, monopol, gospodarstwo domowe, budżet domowy, dochody, wydatki, dziura budżetowa, nadwyżka budżetowa, umowa kupna-sprzedaży, reklamacja, Powiatowy Rzecznik Konsumentów, podatki, budżet państwa, waluta, Narodowy Bank Polski, Banki komercyjne, konto osobiste, lokata, kredyt, pożyczka, giełda, giełda towarowa, giełda papierów wartościowych, rachunek inwestycyjny, makler, ożywienie gospodarcze, kryzys gospodarczy, inflacja, produkt krajowy brutto</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia i stosuje zasady komunikowania się i współpracy w grupie • charakteryzuje wybrane warstwy społeczne, grupy zawodowe i style życia • przedstawia i stosuje podstawowe sposoby rozwiązywania konfliktów w grupie i między grupami • podaje przykłady zbiorowości, grup, społeczności i wspólnot • charakteryzuje życie szkolnej społeczności, w tym rolę samorządu uczniowskiego; wyjaśnia na czym polega przestrzeganie praw ucznia • wyjaśnia, jak tworzą się podziały w grupie i w społeczeństwie (np. na „swoich” i „obcych”) • podaje przykłady nietolerancji • przedstawia główne podmioty życia publicznego (obywatele, zrzeszenia obywatelskie, media, politycy i partie, władza, instytucje publiczne, biznes itp.) • wyjaśnia, co dla niego oznacza być Polakiem • wyjaśnia, jaki wpływ na kształtowanie narodu mają wspólne dzieje, kultura, język i tradycja • wyjaśnia, co łączy człowieka z wielką i małą ojczyzną • wyjaśnia czym jest patriotyzm; porównuje tę postawę z nacjonalizmem, szowinizmem i kosmopolityzmem • wymienia mniejszości narodowe i etniczne oraz grupy imigrantów żyjące obecnie w Polsce • wyjaśnia, jak człowiek staje się obywatelem w sensie formalnym (prawo ziemi, prawo krwi, nadanie obywatelstwa). • wymienia podstawowe cechy i funkcje państwa • wskazuje różnice w sytuacji obywatela w ustroju demokratycznym, autorytarnym i totalitarnym • wyjaśnia zasady państwa demokratycznego • wskazuje najważniejsze tradycje demokracji (antyczna, europejska, amerykańska, polska) • wyjaśnia, czym są prawa człowieka • rozważa i ilustruje przykładami zalety i słabości demokracji • przedstawia na przykładach funkcje i formy pieniądza w gospodarce rynkowej • charakteryzuje gospodarkę rynkową (prywatna własność, swoboda gospodarowania, konkurencja, dążenie do zysku, przedsiębiorczość) • wyjaśnia działanie praw popytu i podaży oraz ceny jako regulatora rynku; analizuje rynek wybranego produktu i wybranej usługi • wyjaśnia jak funkcjonuje gospodarstwo domowe • wymienia główne dochody i wydatki gospodarstwa domowego • wymienia najważniejsze dochody i wydatki państwa • przedstawia główne rodzaje podatków w Polsce (PIT, VAT, CIT) • wyjaśnia, czym zajmują się: bank centralny, banki komercyjne, giełda papierów wartościowych
dostateczny	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się terminami i pojęciami związanymi z przedmiotem: <i>tożsamość, cechy nabyte, cechy wrodzone, styl życia, istota społeczna, role społeczne, nadawca odbiorca, komunikacja werbalna, komunikacja niewerbalna, dyskusja, debata, konflikt, grupy społeczne, rodzina, dyrektor, rada pedagogiczna rada szkoły, samorząd uczniowski, normy społeczne, tolerancja, naród, tożsamość narodowa, dziedzictwo narodowe, symbole narodowe, ojczyzna, małą ojczyzną, patriotyzm nacjonalizm szowinizm, rasizm, kosmopolityzm, Mniejszości narodowe, Polonia, klasy społeczne, państwo, obywatelstwo, demokracja, autorytaryzm, totalitaryzm, monarchia, republika, demokracja pośrednią, demokracja bezpośrednią, społeczeństwo obywatelskie, inicjatywa obywatelska, korupcja, biurokratyzacja, centralizacja, populizm, demagogia, gospodarką, gospodarka wolnorynkowa, konkurencja, podatki, budżet państwa, waluta, Narodowy Bank Polski, banki komercyjne, konto osobiste, kredyt pożyczka, giełda towarowa, giełda papierów wartościowych, ożywienie gospodarcze, kryzys gospodarczy,</i> • wymienia wybrane warstwy społeczne, grupy zawodowe i style życia • podaje przykłady zbiorowości, grup, społeczności i wspólnot • charakteryzuje życie szkolnej społeczności, w tym rolę samorządu uczniowskiego

	<ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady nietolerancji • przedstawia główne podmioty życia publicznego (obywatele, zrzeszenia obywatelskie, media, politycy i partie, władza, instytucje publiczne, biznes itp.) • wyjaśnia, co dla niego oznacza być Polakiem • wyjaśnia, jaki wpływ na kształtowanie narodu mają wspólne dzieje, kultura, język i tradycja • wyjaśnia czym jest patriotyzm; porównuje tę postawę z nacjonalizmem i szowinizmem • wymienia mniejszości narodowe i etniczne oraz grupy imigrantów żyjące obecnie w Polsce • wyjaśnia, jak człowiek staje się obywatelem w sensie formalnym (prawo ziemi, prawo krwi, nadanie obywatelstwa). • wymienia podstawowe cechy i funkcje państwa • wyjaśnia zasady państwa demokratycznego • wyjaśnia, czym są prawa człowieka • przedstawia formy pieniądza w gospodarce rynkowej • charakteryzuje gospodarkę rynkową (prywatna własność, konkurencja, przedsiębiorczość) • wyjaśnia działanie praw popytu i podaży oraz ceny jako regulatora rynku • wyjaśnia jak funkcjonuje gospodarstwo domowe • wymienia główne dochody i wydatki gospodarstwa domowego • wymienia najważniejsze dochody i wydatki państwa • przedstawia główne rodzaje podatków w Polsce (PIT, VAT) • wyjaśnia, czym zajmują się: bank centralny, banki komercyjne, giełda papierów wartościowych
dopuszczający	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się terminami i pojęciami związanymi z przedmiotem: <i>tożsamość, styl życia, istota społeczna, role społeczne, nadawca odbiorca, komunikacja werbalna, komunikacja niewerbalna, dyskusja, debata, konflikt, grupy społeczne, rodzina, dyrektor, rada pedagogiczna, samorząd uczniowski, normy społeczne, tolerancja, naród, symbole narodowe, ojczyzna, patriotyzm nacjonalizm szowinizm, mniejszości narodowe, Polonia, państwo, obywatelstwo, demokracja, państwo dyktatorskie, monarchia, republika, demokracja pośrednią, demokracja bezpośrednią, społeczeństwo obywatelskie, inicjatywa obywatelska, korupcja, populizm, demagogia, gospodarka wolnorynkowa, konkurencja, podatki, budżet państwa, waluta, Narodowy Bank Polski, banki komercyjne, konto osobiste, kredyt, pożyczka, giełda papierów wartościowych, ożywienie gospodarcze, kryzys gospodarczy,</i> • wymienia wybrane warstwy społeczne, grupy zawodowe i style życia • charakteryzuje życie szkolnej społeczności, w tym rolę samorządu uczniowskiego • podaje przykłady nietolerancji • przedstawia główne podmioty życia publicznego (obywatele, politycy i partie, władza) • wyjaśnia, co dla niego oznacza być Polakiem • wyjaśnia czym jest patriotyzm • wymienia mniejszości narodowe i etniczne żyjące obecnie w Polsce • wyjaśnia, co to jest obywatelstwo • wymienia podstawowe cechy i funkcje państwa • wyjaśnia zasady państwa demokratycznego • wyjaśnia, czym są prawa człowieka • przedstawia formy pieniądza w gospodarce rynkowej • charakteryzuje gospodarkę rynkową (prywatna własność, konkurencja, przedsiębiorczość) • wyjaśnia działanie praw popytu i podaży • wyjaśnia jak funkcjonuje gospodarstwo domowe • wymienia główne dochody i wydatki gospodarstwa domowego • wymienia najważniejsze dochody i wydatki państwa • przedstawia główne rodzaje podatków w Polsce (PIT, VAT) • wyjaśnia, czym zajmują się: bank centralny, banki komercyjne
niedostateczny	<ul style="list-style-type: none"> • nie posiada umiejętności wyjaśnienia najważniejszych terminów i zagadnień omówionych na lekcjach, przede wszystkim <u>nie umie</u>: - wyjaśnić pojęć: <i>tożsamość, styl życia, istota społeczna, role społeczne, nadawca odbiorca, komunikacja werbalna, komunikacja niewerbalna, dyskusja, debata, konflikt, grupy społeczne, rodzina, dyrektor, rada pedagogiczna, samorząd uczniowski, normy społeczne, tolerancja, naród, symbole narodowe, ojczyzna, patriotyzm nacjonalizm szowinizm, mniejszości narodowe, Polonia, państwo, obywatelstwo, demokracja, państwo dyktatorskie, monarchia, republika, demokracja pośrednią, demokracja bezpośrednią, społeczeństwo obywatelskie, inicjatywa obywatelska, korupcja, populizm, demagogia, gospodarka wolnorynkowa, konkurencja, podatki, budżet państwa, waluta, Narodowy Bank Polski, banki komercyjne, konto osobiste, kredyt, pożyczka, giełda papierów wartościowych, ożywienie gospodarcze, kryzys gospodarczy</i>

	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnić, co dla niego oznacza być Polakiem - wyjaśnić na czym jest patriotyzm - wymienić mniejszości narodowych w Polsce (związanych z naszymi sąsiadami: Niemcy, Czesi, Słowacy, Ukraińcy, Białorusini, Litwini, Rosjanie) - wyjaśnić, co to jest obywatelstwo - wymienić podstawowych cech i funkcji państwa - wymienić podstawowych zasad państwa demokratycznego (suwerenności narodu, pluralizmu, podziału władz) - wyjaśnić, czym są prawa człowieka - wyjaśnić jak funkcjonuje gospodarstwo domowe - wymienić głównych dochodów i wydatków gospodarstwa domowego - wymienić najważniejszych dochodów i wydatków państwa - przedstawić głównych rodzajów podatków w Polsce (PIT, VAT) - wyjaśnić, czym zajmują się: bank centralny, banki komercyjne
--	--

Klasa III

Ocena	Osiągnięcia ucznia:
celujący	<ul style="list-style-type: none"> • wykazuje się wiedzą i umiejętnościami na stopień bardzo dobry oraz dysponuje wiedzą wykraczającą poza treści obowiązkowe, a zwłaszcza: <ul style="list-style-type: none"> - wymienia główne ugrupowania terrorystyczne współczesnego świata (Al- Qa'ida, Hamas, Hesbollach, ETA, Dżihad), wyjaśnia na czym polega ich niebezpieczeństwo - wymienia główne organy decyzyjne UE i opisuje współpracę między nimi - opisuje szczegółowo i przy pomocy dat główne etapy tworzenia się UE - opisuje polską drogę do UE - charakteryzuje zalety i wady polskiego członkostwa w UE • uczestniczy w konkursie z wos-u • opracowuje jeden z wybranych tematów, który następnie prezentuje ustnie, pisemnie lub przy pomocy prezentacji multimedialnej (<i>Problemy współczesnego świata, Konflikty zbrojne współczesnego świata, Organizacje terrorystyczne świata, System polityczny współczesnej Polski</i>) • opracowuje pod kierunkiem nauczyciela wybrany przez siebie temat zgodny z własnymi zainteresowaniami • bierze udział w apelach i akademiach promujących postawy patriotyczne oraz prezentujących historię Polski
bardzo dobry	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się terminami i pojęciami związanymi z przedmiotem: <i>konstytucja, preambuła, władza ustawodawcza, sejm, senat, koalicja opozycja, władza wykonawcza, Rada Ministrów, Prezydent, ministrowie, Prezes Rady Ministrów (premier), rozporządzenie, władza sądownicza, sąd, trybunały, sądy (powszechny, wojskowe, administracyjne), wymiar sprawiedliwości, sędziowie, prokuratura, policja, adwokat, Trybunał Konstytucyjny, Trybunał Stanu, wybory, ordynacja wyborcza, system proporcjonalny, system większościowy, kampania wyborcza, program wyborczy, partia polityczna, system dwupartyjny, system wielopartyjny, system jednopartyjny, opinia publiczna, massmedia (prasa, radio, telewizja, Internet) czwarta władza, wolność słowa, cenzura, administracja publiczna, administracja rządowa i samorządowa, samorząd, samorząd terytorialny, decentralizacja, zasada pomocniczości, zadania własne, zadania zlecone, gmina (gminy wiejskie, miejskie miejsko-wiejskie, rada gminy, wójt, rada miasta, burmistrz, rada miasta, prezydent miasta. funkcja uchwałodawcza, władza wykonawcza, wybory, referendum, petycja, skarga, konsultacje, powiat (powiaty ziemskie, powiaty grodzkie), rada powiatu, starosta, rada miasta, województwo, administracja samorządowa, administracja rządowa, sejmik województwa, zarząd województwa marszałek województwa, wojewoda, Biuletyn Informacji Publicznej (BIP), polityka zagraniczna, ambasador, konsul, Parlament Europejski Komisja Europejska, Rada Unii Europejskiej, Trybunał Sprawiedliwości, Trybunał Obrachunkowy, organizacje międzynarodowe. (NATO, OBWE, ONZ), migracje, terroryzm, globalizacja, rynek pracy emigracja zarobkowa, europejski rynek pracy, bezrobocie, curriculum vitae, list motywacyjny, rozmowa kwalifikacyjna, kodeks pracy, lobbying, związki zawodowe, biznesplan, marketing, spółka cywilna, spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, spółka akcyjna, plagiat, piractwo, korupcja, szara strefa</i> • wyjaśnia daty: 1951 r., 1957 r., 1973 r., 1981 r., 1986 r., 1989 r., 1992 r., 1995 r., 2 kwietnia 1997

	<p><i>r., 1999 r., 2002 r., 2004 r., 2007 r., 2013 r.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia główne podmioty życia publicznego (obywatele, zrzeszenia obywatelskie, media, politycy i partie, władza, instytucje publiczne, biznes itp.) i pokazuje, jak współdziałają i konkurują one ze sobą w życiu publicznym • wie jakie instytucje sprawują w Polsce władzę ustawodawczą, wykonawczą i sędziowską, wyjaśnia ich działanie i współpracę • przedstawia przykłady działania organizacji pozarządowych i społecznych (od lokalnych stowarzyszeń do związków zawodowych i partii politycznych) i uzasadnia ich znaczenie dla obywateli • wyjaśnia zasady: większości, pluralizmu i poszanowania praw mniejszości w państwie demokratycznym • wymienia partie polityczne obecne w Sejmie; wskazuje te, które należą do koalicji rządzącej, i te, które pozostają w opozycji • definiuje kulturę polityczną, wskazuje i charakteryzuje jej rodzaje • wskazuje i wyjaśnia ewolucję polskiego systemu gospodarczego w 2 połowie XX wieku • definiuje przekształcenia własnościowe i charakteryzuje ich rodzaje i kierunki realizacji we współczesnej Polsce • ukazuje kierunki reformy bankowości i wskazuje na tworzenie się giełdy papierów wartościowych w Polsce w latach 90 - tych • definiuje zjawisko bezrobocia i wskazuje jego rodzaje • wie jakie działania należy podjąć i jakie skompletować dokumenty przy poszukiwaniu pracy • wyszukuje informacje o możliwościach zatrudnienia na lokalnym, regionalnym i krajowym rynku pracy (urzędy pracy, ogłoszenia, Internet) • przedstawia główne prawa i obowiązki pracownika; wyjaśnia, czemu służą ubezpieczenia społeczne i zdrowotne • przedstawia cele i etapy integracji europejskiej (traktaty rzymskie, traktaty z Maastricht, Nicei, Lizbony). • wyjaśnia, czym zajmują się najważniejsze instytucje Unii Europejskiej (Rada Europejska, Rada Unii Europejskiej, Parlament Europejski, Komisja Europejska) oraz w jak sposób współpracują • wyjaśnia, jak w Unii Europejskiej realizowane są zasady pomocniczości i solidarności. • wyjaśnia, skąd pochodzą środki finansowe w budżecie unijnym i na co są przeznaczane; • wskazuje na mapie członków Unii Europejskiej i uzasadnia swoją opinię na temat jej dalszej integracji i rozszerzania. • przedstawia prawa i obowiązki wynikające z posiadania obywatelstwa Unii Europejskiej. • wyszukuje informacje na temat korzystania ze środków unijnych przez polskich obywateli, przedsiębiorstwa i instytucje • formułuje i uzasadnia własne zdanie na temat korzyści, jakie niesie ze sobą członkostwo w Unii Europejskiej, odwołując się do przykładów z własnego otoczenia i całego kraju
dobry	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się terminami i pojęciami związanymi z przedmiotem: <i>konstytucja, władza ustawodawcza, sejm, senat, koalicja opozycja, władza wykonawcza, Rada Ministrów, Prezydent, ministrowie, Prezes Rady Ministrów (premier), rozporządzenie, władza sędziowska, sąd, trybunały, sądy (powszechny, wojskowe, administracyjne), wymiar sprawiedliwości, sędziowie, prokuratura, policja, adwokat, Trybunał Konstytucyjny, Trybunał Stanu, wybory, kampania wyborcza, program wyborczy, partia polityczna, system dwupartyjny, system wielopartyjny, system jednopartyjny, opinia publiczna, massmedia (prasa, radio, telewizja, Internet) czwarta władza, wolność słowa, cenzura, administracja publiczna, administracja rządowa i samorządowa, samorząd, samorząd terytorialny, decentralizacja, zadania własne, zadania zlecone, gmina (gminy wiejskie, miejskie miejsko-wiejskie, rada gminy, wójt, rada miasta, burmistrz, rada miasta, prezydent miasta, funkcja uchwałodawcza, władza wykonawcza, wybory, referendum, petycja, skarga, konsultacje, powiat (powiaty ziemskie, powiaty grodzkie), rada powiatu, starosta, rada miasta, województwo, administracja samorządowa, administracja rządowa, sejmik województwa, zarząd województwa marszałek województwa, wojewoda, Biuletyn Informacji Publicznej (BIP), polityka zagraniczna, ambasador, konsul, Parlament Europejski Komisja Europejska, Rada Unii Europejskiej, Trybunał Sprawiedliwości, Trybunał Obrachunkowy, organizacje międzynarodowe (NATO, OBWE, ONZ), migracje, terroryzm, globalizacja, rynek pracy, emigracja zarobkowa, bezrobocie, curriculum vitae, list motywacyjny, rozmowa kwalifikacyjna, kodeks pracy, lobbying, związki zawodowe, biznesplan, marketing, spółka cywilna, spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, spółka akcyjna, plagiat, piractwo, korupcja</i> • wyjaśnia daty: <i>1951 r., 1957 r., 1973 r., 1981 r., 1986 r., 1989 r., 1992 r., 1995 r., 1997 r., 1999 r., 2002 r., 2004 r., 2007 r., 2013 r.</i>

	<ul style="list-style-type: none"> • wie jakie instytucje sprawują w Polsce władzę ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą, wyjaśnia ich działanie i współpracę • wymienia główne organizacje broniące praw człowieka • przedstawia przykłady działania organizacji pozarządowych i społecznych (od lokalnych stowarzyszeń do związków zawodowych i partii politycznych) i uzasadnia ich znaczenie dla obywateli • wyjaśnia zasady: większości, pluralizmu i poszanowania praw mniejszości w państwie demokratycznym • wymienia partie polityczne obecne w Sejmie; wskazuje te, które należą do koalicji rządzącej, i te, które pozostają w opozycji • definiuje kulturę polityczną, wskazuje jej rodzaje • wskazuje i wyjaśnia ewolucję polskiego systemu gospodarczego w 2 połowie XX wieku • definiuje przekształcenia własnościowe i charakteryzuje ich rodzaje i kierunki realizacji we współczesnej Polsce • ukazuje kierunki reformy bankowości i wskazuje na tworzenie się giełdy papierów wartościowych w Polsce w latach 90-tych • definiuje zjawisko bezrobocia i wskazuje jego rodzaje • wie jakie działania należy podjąć i jakie skompletować dokumenty przy poszukiwaniu pracy • przedstawia główne prawa i obowiązki pracownika; wyjaśnia, czemu służą ubezpieczenia społeczne i zdrowotne • przedstawia cele i etapy integracji europejskiej (traktaty rzymskie, traktaty z Maastricht, Nicei, Lizbony). • wyjaśnia, czym zajmują się najważniejsze instytucje Unii Europejskiej (Rada Europejska, Rada Unii Europejskiej, Parlament Europejski, Komisja Europejska) • przedstawia prawa i obowiązki wynikające z posiadania obywatelstwa Unii Europejskiej. • formułuje i uzasadnia własne zdanie na temat korzyści, jakie niesie ze sobą członkostwo w Unii Europejskiej, odwołując się do przykładów z własnego otoczenia i całego kraju
dostateczny	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się terminami i pojęciami związanymi z przedmiotem: <i>konstytucja, władza ustawodawcza, sejm, senat, władza wykonawcza, Rada Ministrów, Prezydent, ministrowie, Prezes Rady Ministrów, władza sądownicza, trybunały, sądy (powszechnie, wojskowe, administracyjne), sędziowie, wybory, ordynacja wyborcza, kampania wyborcza, partia polityczna, opinia publiczna, massmedia (prasa, radio, telewizja, Internet) cenzura, administracja publiczna, samorząd, samorząd terytorialny, gmina (gminy wiejskie, miejskie miejsko-wiejskie, rada gminy, wójt, rada miasta, burmistrz, rada miasta, prezydent miasta, powiat (powiaty ziemskie, powiaty grodzkie), rada powiatu, starosta, rada miasta, województwo, sejmik województwa, zarząd województwa marszałek województwa, wojewoda, polityka zagraniczna, ambasador, konsul, Parlament Europejski Komisja Europejska, Rada Unii Europejskiej, organizacje międzynarodowe (NATO, ONZ), migracje, terroryzm, globalizacja, rynek pracy, bezrobocie, curriculum vitae, list motywacyjny, rozmowa kwalifikacyjna, kodeks pracy, lobbying, biznesplan, marketing, plagiat, piractwo, korupcja</i> • wyjaśnia daty: 1951 r., 1989 r., 1992 r., 1997 r., 1999 r., 2004 r., • wie jakie instytucje sprawują w Polsce władzę ustawodawczą, wykonawczą i sądowniczą • przedstawia przykłady działania organizacji pozarządowych i społecznych (od lokalnych stowarzyszeń do związków zawodowych i partii politycznych) • wymienia partie polityczne obecne w Sejmie; wskazuje te, które należą do koalicji rządzącej, i te, które pozostają w opozycji • definiuje kulturę polityczną, wskazuje jej rodzaje • wskazuje i wyjaśnia ewolucję polskiego systemu gospodarczego w 2 połowie XX wieku • definiuje przekształcenia własnościowe i charakteryzuje ich rodzaje • ukazuje kierunki reformy bankowości i wskazuje na tworzenie się giełdy papierów wartościowych w Polsce w latach 90-tych • definiuje zjawisko bezrobocia • wie jakie działania należy podjąć i jakie skompletować dokumenty przy poszukiwaniu pracy • przedstawia główne prawa i obowiązki pracownika • przedstawia cele i etapy integracji europejskiej (traktaty rzymskie, traktaty z Maastricht) • wyjaśnia, czym zajmują się najważniejsze instytucje Unii Europejskiej (Rada Unii Europejskiej, Parlament Europejski, Komisja Europejska)
dopuszczający	<ul style="list-style-type: none"> • posługuje się terminami i pojęciami związanymi z przedmiotem: <i>konstytucja, władza ustawodawcza, sejm, senat, władza wykonawcza, Rada Ministrów, Prezydent, władza sądowniczą, sąd, trybunały, sądy (powszechnie), sędziowie, wybory, kampania wyborcza, partia polityczna, massmedia (prasa, radio, telewizja, Internet), administracja publiczna,</i>

	<p><i>samorząd terytorialny, gmina, rada gminy, wójt, rada miasta, burmistrz, rada miasta, prezydent miasta, powiat, rada powiatu, starosta, rada miasta, województwo, sejmik województwa, marszałek województwa, wojewoda, ambasador, konsul, Parlament Europejski Komisja Europejska, Rada Unii Europejskiej, organizacje międzynarodowe (NATO, ONZ), terroryzm, globalizacja, rynek pracy, bezrobocie, curriculum vitae, list motywacyjny, rozmowa kwalifikacyjna, kodeks pracy, lobbying, biznesplan, marketing, plagiat, piractwo</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wie jakie instytucje sprawują w Polsce władzę ustawodawczą, wykonawczą i sędziowską • wyjaśnia daty: 1989 r., 1992 r., 1999 r., 2004 r. • przedstawia przykłady działania organizacji pozarządowych i społecznych (stowarzyszenia, związki zawodowe i partie polityczne) • wymienia partie polityczne obecne w Sejmie współczesnej Polski • definiuje kulturę polityczną, umie wykazać do której grupy przynależy • definiuje przekształcenia własnościowe • definiuje zjawisko bezrobocia • wie jakie działania należy podjąć i jakie skompletować dokumenty przy poszukiwaniu pracy • przedstawia główne prawa i obowiązki pracownika • przedstawia cele i etapy integracji europejskiej (traktat z Maastricht) • wymienia główne instytucje Unii Europejskiej i ich współdziałanie • wie jak przygotować dokumenty do podjęcia nowej pracy • wie jak szukać pracy
niedostateczny	<ul style="list-style-type: none"> • nie umie posługiwać się terminami i pojęciami związanymi z przedmiotem: <i>konstytucja, władza ustawodawcza, sejm, senat, władza wykonawcza, Rada Ministrów, Prezydent, władza sędziowska, sąd, trybunały, sądy (powszechne), sędziowie, wybory, kampania wyborcza, partia polityczna, massmedia (prasa, radio, telewizja, Internet), administracja publiczna, samorząd terytorialny, gmina, rada gminy, wójt, rada miasta, burmistrz, rada miasta, prezydent miasta, powiat, rada powiatu, starosta, rada miasta, województwo, sejmik województwa, marszałek województwa, wojewoda, ambasador, konsul, Parlament Europejski Komisja Europejska, Rada Unii Europejskiej, organizacje międzynarodowe (NATO, ONZ), terroryzm, globalizacja, rynek pracy, bezrobocie, curriculum vitae, list motywacyjny, rozmowa kwalifikacyjna, kodeks pracy, lobbying, biznesplan, marketing, plagiat, piractwo</i> • nie umie wyjaśnić dat: 1989 r., 1992 r., 1999 r., 2004 r. • nie posiada umiejętności wyjaśnienia najważniejszych terminów i zagadnień omówionych na lekcjach • nie wie jakie instytucje sprawują w Polsce władzę ustawodawczą, wykonawczą i sędziowską • nie umie wymienić głównych rodzajów organizacji pozarządowych w Polsce • nie potrafi wymienić partii politycznych obecnych w Sejmie współczesnej Polski • nie wie jakie działania należy podjąć i jakie skompletować dokumenty przy poszukiwaniu pracy • nie umie przedstawić głównych praw i obowiązków pracowników • nie umie zdefiniować pojęcia Unia Europejska • nie potrafi wymienić najważniejszych instytucji Unii Europejskiej (Parlament Europejski, Komisja Europejska) • nie wie jak przygotować dokumenty do podjęcia nowej pracy • nie wie jak szukać pracy

Tomasz Tatar
nauczyciel wiedzy o społeczeństwie